

Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk
w Warszawie

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych w rozumieniu art. 18a ust. 1 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

1. Imię i nazwisko: Monika Tarska

2. Doktor nauk prawnych – stopień naukowy uzyskany na podstawie uchwały Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, podjętej na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2002 r., na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Charakter prawny spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

a) **od 15 grudnia 1997 r. do dziś** – praca na stanowisku asystenta, a następnie adiunkta w Zespole Europejskiego i Polskiego Prawa Prywatnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie;

b) **od 1 października 2003 r. do dziś** – praca na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;

c) **od 1 marca 2002 r. do 30 września 2007 r.** – praca na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa Handlowego w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.).

a) Monografia: „**Zakres swobody umów w spółkach handlowych**”.

b) **Monika Tarska, Wydawnictwo C.H. Beck, seria: Monografie Prawnicze, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, (s. 611).**

c) Monografia poświęcona jest ustaleniu zakresu zastosowania do umów spółek handlowych zasady wolności umów wyrażonej w art. 353¹ KC. W rozprawie wykazano, iż zasada ta ma zastosowanie do umowy spółki handlowej. Stanowi ona podstawę korzystania przez strony umowy spółki handlowej ze swobody kontraktowej – przez uzupełnienie lub modyfikację rozwiązań ustawowych w zakresie niereglamentowanym przez ustawodawcę w przepisach *iuris cogentis*. Jednakże określenie w art. 353¹ KC granic swobody kształtowania treści umowy jest niewystarczające w odniesieniu do umów spółek handlowych. Co więcej, umowa spółki oraz zmiany jej postanowień podlegają obowiązkowemu zgłoszeniu do KRS (do rejestru przedsiębiorców); sąd rejestrowy ma zaś kompetencję do weryfikacji zgodności jej postanowień z obowiązującymi przepisami prawa.

Analiza roli i zakresu swobody kontraktowej w KSH przy uwzględnieniu różnic ustroju, stosunków wewnętrznych i reguł funkcjonowania poszczególnych typów spółek uzasadnia postulat, aby dokonywana przez sądy rejestrowe wykładnia przepisów dotyczących spółek handlowych pozostawiała ich uczestnikom możliwie szeroki obszar wolności przy kształtowaniu szczegółowych rozwiązań ustrojowych zawiązywanej przez nich spółki, zaś co do postanowień umów spółek handlowych – aby były one interpretowane w sposób możliwie szeroko respektujący autonomię woli wspólników. W rozprawie sformułowano też postulaty *de lege ferenda* wprowadzenia w KSH pewnych korekt legislacyjnych, w tym co do spółki jawnej oraz do spółki z o.o. w celu określenia zakresu swobody kontraktowej w umowie spółki. – Szerzej zob. niżej pkt 5.2 ad 2) ppkt 6-9.

5. Przebieg drogi naukowej i omówienie innych osiągnięć naukowo – badawczych

5. 1. Wybór drogi naukowej

Początki moich zainteresowań naukowych prawem handlowym sięgają okresu studiów na Wydziale Prawa, Administracji i Prawa Kanonicznego KUL w latach 1993 – 1997 i związane są z uczestnictwem w seminarium z prawa handlowego prowadzonym przez Prof. dr hab. Andrzeja Szajkowskiego (1996-97). W ramach tego seminarium przygotowałam pracę magisterską nt. „Groupement d'intérêt économique w prawie francuskim”, która została oceniona jako bardzo dobra z wyróżnieniem i obroniona w listopadzie 1997 r.

Zainspirowana wykładami oraz zajęciami seminaryjnymi prowadzonymi przez Prof. A. Szajkowskiego, dokonałam wyboru drogi naukowej jako pracy zawodowej, obierając prawo cywilne, w szczególności zaś prawo handlowe, jako główny przedmiot moich zainteresowań i badań naukowych. W grudniu 1997 r. podjęłam pracę w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (w Zespole Europejskiego i Polskiego Prawa Prywatnego – na stanowisku asystenta). Rozprawę doktorską pt. „*Charakter prawny spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*” obroniłam w grudniu 2002 r. przed Radą Naukową Instytutu Nauk Prawnych PAN. Działalność naukową realizowaną w INP PAN w zakresie prac badawczych rozszerzyłam później o działalność dydaktyczną – od marca 2001 r. w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie, następnie zaś od 1 października 2003 r. (do dnia dzisiejszego) – na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego – na stanowisku adiunkta.

5.2. Tematyka badawcza

W mojej pracy naukowo-badawczej można wyróżnić cztery główne obszary badań:

- 1) problematyka zobowiązań cywilnoprawnych, w szczególności umów zobowiązaniowych;
- 2) zagadnienia prawne ustroju, tworzenia i funkcjonowania organizacji prywatno-prawnych o charakterze korporacyjnym, w szczególności spółek handlowych;
- 3) regulacja prawna ustroju, zasad prowadzenia i organizacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz postępowania rejestrowego, zagadnienia związane z instytucją rejestru sądowego oraz kwestie prawno-rejestrowe dotyczące wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS;
- 4) problematyka prawna ochrony własności przemysłowej, w szczególności zagadnienia systemów ochrony prawno-autorskiej i *quasi* prawno-patentowej wzorów przemysłowych.

Ad. 1) Problematyka zobowiązań cywilnoprawnych, w tym umów zobowiązaniowych

1. Jednym z podstawowych obszarów moich zainteresowań naukowych jest prawo cywilne, zwłaszcza prawo zobowiązań, w szczególności zaś problematyka umów, w tym umów spółek handlowych. W ramach prac badawczych w Instytucie Nauk Prawnych PAN podejmowałam badania dotyczące takich zagadnień, jak zawarcie umowy, zasada autonomii woli oraz zasada swobody umów, klauzule generalne w prawie cywilnym, podmioty prawa oraz istota prawna praw majątkowych, w szczególności praw udziałowych wspólników.

2. Ważnym segmentem moich prac badawczych w obszarze prawa cywilnego jest problematyka organizacji prywatno-prawnych o charakterze korporacyjnym. Prace w tym zakresie rozpoczęłam już podczas studiów prawniczych; w ramach seminarium z prawa handlowego przygotowałam pracę magisterską nt. *groupement d'intérêt économique* w prawie francuskim. Instytucja ta, nieznaną wówczas prawu polskiemu, zainteresowała mnie ze względu na swój wyjątkowy charakter, zbliżony wprawdzie do spółek, lecz jednocześnie wykazujący podobieństwo do innych organizacji prawnych, jak np. stowarzyszenia. Praca ta powstała wyłącznie w oparciu o francuskojęzyczne publikacje prawnicze (komentarze, monografie i artykuły). Dała ona równocześnie asumpt do podjęcia badań prawno-porównawczych w mojej dalszej pracy naukowej, wyznaczając przy tym prawo francuskie jako jeden z głównych kierunków inspiracji prowadzonych przeze mnie prac badawczych.

W ramach omawianej tematyki prowadziłam ponadto badania dotyczące regulacji prawnej jednostek organizacyjno-prawnych zarówno na gruncie polskiego prawa cywilnego, jak też w systemach prawnych innych państw europejskich. W sposób szczególny chciałabym wskazać zagadnienia, będące przedmiotem moich prac i analiz, jak podmiotowość prawna oraz osobowość prawna takich jednostek, jak również kwestie dotyczące organów osób prawnych, czy szerzej reguł działania podmiotów prawnych w stosunkach zewnętrznych.

Przemyślenia i wnioski badań w omawianym zakresie przedstawiłam w monografiach: *„Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Istota. Ustrój. Funkcjonowanie”* (Warszawa 2003, zob. zwłaszcza rozdz. 2) oraz rozprawie habilitacyjnej: *„Zakres swobody umów w spółkach handlowych”* (Warszawa 2012, zob. zwłaszcza cz. I), a także w innych opracowaniach (artykuły, studia), jak np. *„Podmiotowość prawna spółki kapitałowej w organizacji”* (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2001, nr 5), czy *„Udziały uprzywilejowane w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością”* (Prawo Spółek 1999, nr 12).

Ad. 2) Zagadnienia prawne ustroju, tworzenia i funkcjonowania organizacji prywatno-prawnych o charakterze korporacyjnym, w szczególności spółek handlowych

1. Głównym nurtem badawczym w mojej pracy naukowej jest problematyka dotycząca organizacji prywatno-prawnych o charakterze korporacyjnym, w szczególności zaś spółek handlowych. Rozpoczęte w czasie studiów prace badawcze w tym zakresie kontynuowałam po podjęciu pracy w Instytucie Nauk Prawnych PAN. Koncentrowały się one głównie na prawie spółek handlowych, w szczególności zaś – problematyce spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejszym rezultatem tych prac była rozprawa doktorska pt.

„Charakter prawny spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”, napisana pod kierunkiem Prof. dr hab. Andrzeja Szajkowskiego, obroniona w dniu 13 grudnia 2002 r. przed Radą Naukową Instytutu Nauk Prawnych PAN (praca ta została opublikowana w 2003 r. pt. „Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Istota. Ustrój. Funkcjonowanie”, wyd. C.H. Beck). W pracy tej zajęłam stanowisko, że spółka z o.o. jest **formą prawną wspólnej działalności uczestników spółki** oraz ich **organizacją** (związkiem wspólników) **o charakterze korporacji kapitałowej**, a także **jednostką organizacyjną** mającą przyznaną jej przez przepisy prawa **zdolność prawną**, a w konsekwencji podmiotowość prawną (w formie przedrejstrowej), a następnie osobowość prawną (po wpisie do rejestru przedsiębiorców). Jest ona też obligacyjnym stosunkiem umownym łączącym wspólników-strony umowy spółki z o.o., ściślej – **złożonym stosunkiem prawnym o charakterze tak obligacyjnym**, ze względu na umowę spółki jako źródło i podstawę powstania stosunku prawnego spółki z o.o., **jak też instytucjonalnym (organizacyjnym)** – ze względu na przysługującą utworzonej spółce z o.o. podmiotowość prawną (w formie ustrojowej spółki z o.o. w organizacji), a następnie – osobowość prawną (w formie ustrojowej docelowej, tj. właściwej formie ustrojowej spółki z o.o. jako osoby prawnej). Ponadto, chociaż spółka z o.o. jako podmiot i osoba prawna jest rzeczywistym przedsiębiorcą (a zatem nie tylko formalnie), to jednak w swej istocie jest przede wszystkim prawnie ukształtowanym „instrumentem” wspólników spółki z o.o., formą prawną ich wspólnej działalności („wehikułem inwestycyjnym”). Rzeczywistym podmiotem i decydentem w spółce (przedsiębiorcą w znaczeniu ekonomicznym) pozostaje bowiem zawsze wspólnik spółki z o.o. – rozumiany bądź to indywidualnie (jednostkowo), bądź też jako ogół wspólników danej spółki. Jakkolwiek zatem przedsiębiorcą w znaczeniu formalno-prawnym jest wyłącznie sama spółka, to od strony ekonomicznej rzeczywistym decydentem w różnych sferach działalności jest wspólnik (wspólnicy). Następuje tu więc kategoriale przesunięcie: na zewnątrz występuje spółka jako podmiot – przedsiębiorca, ale faktycznie (rzeczywiście, w rozumieniu ekonomicznym) działającym przedsiębiorcą jest wspólnik (wspólnicy) spółki z o.o.

2. W toku prac nad rozprawą doktorską, do czasu jej obrony, opublikowałam kilka opracowań z zakresu prawa spółek handlowych, spośród których chciałabym wskazać jako ważniejsze: część II. „Spółki handlowe” (wspólnie z A. Szajkowskim) o objętych ca 7 ark. aut., w: „Podstawy prawa przedsiębiorstw”, M. Bączyk, A. Bierć, K. Kruczałak, R. Mastalski, M. Tarska, K. Piasecki, A. Szajkowski, wyd. C.H. Beck, 1999 r. (podręczniku dla studentów prawa, zarządzania i bankowości), jak również dotyczące zagadnień szczegółowych artykuły:

„Kapitał zakładowy w procesie tworzenia spółki z o.o.” (Studia Prawnicze 1998, nr 3) oraz „Udziały uprzywilejowane w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością” (Prawo Spółek 1999, nr 12), a także poświęcony nowej instytucji wprowadzonej przez Kodeks spółek handlowych do polskiego prawa – spółce kapitałowej w organizacji: „Podmiotowość prawna spółki kapitałowej w organizacji” (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2001, nr 5).

3. W latach 1998 – 2000 miałam przywilej uczestniczenia wielokrotnie w spotkaniach roboczych nad projektem Kodeksu spółek handlowych z udziałem jego współtwórców: prof. dr hab. S. Sołtysińskiego, prof. dr hab. A. Szajkowskiego oraz prof. dr hab. A. Szumańskiego. Obserwacja prac legislatorów, przysłuchiwanie się dyskusjom autorów ustawy nad kształtem szczegółowych rozwiązań, spośród których wiele miało charakter nowatorski, pozwoliły mi lepiej zrozumieć zarówno założenia tego Kodeksu, jak i *ratio legis* przyjętych rozwiązań ustawowych. Doświadczenia te pomogły mi w przygotowaniu, wkrótce po uchwaleniu ustawy – Kodeksu spółek handlowych, opracowania prawnoporównawczego, w którym zestawiono dotychczas obowiązujące przepisy Kodeksu handlowego z nowo uchwaloną regulacją Kodeksu spółek handlowych, wraz z omówieniem istoty i celu zmian wprowadzonych w prawie spółek handlowych. Opracowanie to ukazało się w kilku częściach w czterech kolejnych numerach Monitora Prawniczego z 2001 r. (nr 1 – 4) pt. „Nowe prawo spółek handlowych. Zestawienie porównawcze: Kodeks handlowy – Kodeks spółek handlowych”. Prezentacji nowej ustawy, w aspekcie prowadzonych przed jej uchwaleniem dyskusji naukowych, poświęciłam także artykuły: „Kierunki reformy prawa spółek handlowych” (Monitor Prawniczy 1998, nr 8) oraz „Problemy polskiego prawa handlowego okresu transformacji” (Studia Prawnicze 1999, nr 3). Wyniki moich przemyśleń dotyczących instytucji prawnych spółek handlowych opublikowałam w całościowym komentarzu: „Kodeks spółek handlowych. Komentarz”, seria: Krótkie Komentarze Becka, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2002; drugie wydanie tego Komentarza ukazało się w 2004 r.

4. Moje zainteresowania ujęte we wskazanym nurcie badawczym – prawa spółek handlowych, oprócz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, dotyczyły ponadto także innych typów spółek handlowych. Oprócz wyżej wymienionych opracowań chciałabym ponadto zaznaczyć mój udział jako współautora w czwartym i piątym wydaniu podręcznika pt. „Prawo spółek handlowych” autorstwa Prof. dr hab. A. Szajkowskiego (seria: Zarys prawa, Wydawnictwo C.H. Beck, wyd. 4 – Warszawa 2004, wyd. 5 – Warszawa 2005).

5. W sposób szczególny cenię sobie udział w dwóch przedsięwzięciach naukowych. Pierwszym jest największy Komentarz do Kodeksu spółek handlowych autorstwa jego współtwórców, w którego drugim i trzecim wydaniu wystąpiłam jako współautor części komentarza opracowanych przez Prof. A. Szajkowskiego; komentarz do niektórych przepisów w tomie II i III opracowany został ponadto wspólnie z prof. dr hab. A. Szumańskim (S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych, t. I, Komentarz do art. 1–150*, wyd. 2, Warszawa 2006, wyd. 3, Warszawa 2012; *t. II, Komentarz do art. 151-300*, wyd. 2, Warszawa 2005; *t. III, Komentarz do art. 301-458*, wyd. 2, Warszawa 2008; *t. IV, Komentarz do art. 491-633*, wyd. 2, Warszawa 2010, wyd. 3, Warszawa 2012; *Suplement do t. I–IV*, Warszawa 2010 – współautorstwo z A. Szajkowskim i A. Herbetem). Drugim zaś jest System Prawa Prywatnego – w tomie 17A „*Prawo spółek kapitałowych*” (pod. red. S. Sołtysińskiego, Warszawa 2010) opracowałam rozdz. III pt. „*Istota spółki z o.o.*” (wspólnie z Prof. A. Szajkowskim).

6. W późniejszym okresie mojej pracy naukowej, tzn. po uzyskaniu stopnia doktora, moje zainteresowania naukowe w obszarze prawa prywatnego ewoluowały w kierunku „klasycznego” prawa cywilnego, w szczególności zagadnień cywilnoprawnych w prawie spółek handlowych, w tym przede wszystkim – wolności kontraktowej w prawie spółek oraz kwestii spójności regulacji z zakresu prawa spółek z Kodeksem cywilnym. W ramach prac badawczych prowadzonych w Instytucie Nauk Prawnych PAN podejmowałam w związku z tym zadania analizy i opracowania zagadnień, takich jak np. zawarcie umowy spółki oraz charakter praw udziałowych wspólników spółek handlowych. W tym celu w odbyłam staż naukowy w Paryżu (czerwiec – lipiec 2007 r.), podczas którego przeprowadziłam kwerendę w Bibliothèque Cujas, Bibliothèque Nationale i innych – w zakresie piśmiennictwa i orzecznictwa francuskiego w dziedzinie prawa cywilnego i handlowego, ze szczególnym uwzględnieniem roli umowy w prawie spółek. Natomiast najważniejszym opracowaniem, będącym wyrazem moich zainteresowań i działalności badawczo-naukowej w zakresie omawianego nurtu badawczego, jest monografia poświęcona ustaleniu zakresu zastosowania do umów spółek handlowych zasady wolności umów wyrażonej w art. 353¹ Kodeksu cywilnego: pt. „*Zakres swobody umów w spółkach handlowych*” (Warszawa 2012).

7. W rozprawie tej bronię tezy, iż do umowy spółki handlowej ma zastosowanie wyrażona w art. 353¹ KC zasada swobody umów. Stanowi ona podstawę korzystania przez strony umowy spółki handlowej ze swobody kontraktowej – przez uzupełnienie lub modyfikację rozwiązań ustawowych w zakresie niereglamentowanym przez ustawodawcę

w przepisach *iuris cogentis*. Akceptację wolności umów w prawie spółek potwierdzają też przeprowadzone badania prawnoporównawcze. Podstawowym zadaniem, jakie postawiłam sobie w pracy, było zbadanie i ustalenie zakresu tej swobody pozostawionej wspólnikom w kształtowaniu ich relacji i zasad współdziałania. Uwzględniając różnice w kształcie normatywnym sześciu typów spółek, wpływające na zróżnicowanie obszaru swobody regulacji umownej każdego z nich oraz podmiototwórczy skutek zawarcia umowy spółki, wskutek czego powstała w ten sposób jednostka organizacyjna wspólników (od razu, bądź z chwilą wpisu do rejestru) uzyskuje doniosłość w stosunkach zewnętrznych, oraz to, że niektóre postanowienia umowy spółki wywołują skutek wobec osób trzecich – określenie w art. 353¹ KC granic swobody kształtowania treści umowy jawi się moim zdaniem jako niewystarczające w odniesieniu do umów spółek handlowych. Ustawodawca doprecyzował kwestię zakresu swobody kontraktowej jedynie w odniesieniu do umowy spółki jawnej (art. 37 § 1 KSH) oraz statutu spółki akcyjnej (art. 304 § 3–4 KSH). Brak tego rodzaju wyraźnych wskazówek w odniesieniu do umowy spółki partnerskiej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej oraz najczęściej występującej w obrocie: spółki z o.o., wywołuje w praktyce liczne wątpliwości co do tego, jakie klauzule (poza obligatoryjnymi postanowieniami umów poszczególnych typów spółek) wspólnicy mogą zamieścić w zawieranej umowie, tzn. w jakim zakresie mogą zmodyfikować według własnego uznania model ustawowy. Wagę problemu wzmacnia obowiązek rejestrowy ciążyący na spółkach handlowych. Umowa spółki oraz zmiany jej postanowień, w odróżnieniu od innych umów zobowiązaniowych, podlegają obowiązkowemu zgłoszeniu do KRS (do rejestru przedsiębiorców). Sąd rejestrowy ma zaś kompetencję do weryfikacji zgodności jej postanowień pod względem formy i treści z obowiązującymi przepisami prawa (zob. art. 23 ust. 1 KRSU). Jak pokazuje praktyka, sądy rejestrowe przejawiają tendencję do zawężającego traktowania zakresu swobody kontraktowej w odniesieniu do umów spółek handlowych. Dlatego jednoznaczne określenie reguł obowiązujących spółki handlowe w zakresie granic i przesłanek (kryteriów) umownego ukształtowania łączącego strony stosunku prawnego pozwoliłoby na uniknięcie różnic oceny *in casu* postanowień umownych przez poszczególne sądy rejestrowe i jednocześnie mogłoby zapobiec nadmiernej uznaniowości w tym względzie sądów rejestrowych – w szczególności wówczas, gdy godzi ona w autonomię woli wspólników.

8. Analiza roli i zakresu swobody kontraktowej w prawie spółek handlowych, tak w wymiarze ogólnym określonym istotą prawną tych opartych na umowie organizacji prywatno-prawnych, jak i w wymiarze szczegółowym, przy uwzględnieniu różnych aspektów

ustroju, stosunków wewnętrznych i reguł funkcjonowania poszczególnych typów spółek prowadzi do wysunięcia postulatu, aby dokonywana przez sądy wykładnia przepisów odnoszących się do spółek handlowych pozostawiała ich uczestnikom możliwie szeroki obszar wolności przy kształtowaniu według własnego uznania szczegółowych rozwiązań ustrojowych zawiązywanej przez nich spółki, zaś co do postanowień umów spółek handlowych – aby były one interpretowane w sposób możliwie szeroko respektujący autonomię woli wspólników.

9. W rozprawie sformułowano też postulaty *de lege ferenda* wprowadzenia w KSH pewnych korekt legislacyjnych, w tym co do spółki jawnej (zob. cz. II rozdz. I, s. 201 i nast. oraz pkt VII Uwag końcowych, s. 554) oraz do spółki z o.o. – w celu określenia zakresu swobody kontraktowej w umowie spółki (zob. cz. III rozdz. I, s. 377 i nast. oraz pkt IX Uwag końcowych, s. 558). Generalnie jednak, w monografii sformułowano ogólnie pozytywną ocenę obowiązujących przepisów prawnych dotyczących granic swobody kontraktowej umów spółek handlowych. Monografię tę pragnę przedstawić do oceny jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.).

10. W ramach badań dotyczących wskazanej tematyki wolności kontraktowej w prawie spółek handlowych opublikowałam ponadto artykuł poświęcony tej problematyce w odniesieniu do spółki jawnej pt. „*Zakres swobody kontraktowej w spółce jawnej*” (Przegląd Prawa Handlowego 2012, nr 9). Artykuł ten stanowi pisemną formę mojego wystąpienia podczas konferencji pt. „O potrzebie zmian prawa spółek handlowych w zakresie regulacji spółek osobowych”, zorganizowanej przez Katedrę Prawa Handlowego i Gospodarczego Uniwersytetu Łódzkiego, która odbyła się w Łodzi 18 maja 2012 r.

Ad. 3) Regulacja prawna ustroju, zasad prowadzenia i organizacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz postępowania rejestrowego, zagadnienia związane z instytucją rejestru sądowego oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS

1. Kolejny obszar moich zainteresowań naukowo-badawczych stanowią zagadnienia związane z instytucją rejestru sądowego oraz postępowania rejestrowego. Zakresem badań w tym obszarze objęłam problematykę prawną związaną z funkcjonowaniem Krajowego Rejestru Sądowego, zarówno zagadnienia materialno-prawne, jak i procesowe, w szczególności dotyczące: zakresu przedmiotowego i podmiotowego obowiązków rejestrowych podmiotów rejestrowych, zakresu kognicji sądu rejestrowego przy badaniu

wniosku o wpis, rodzajów instrumentów prawnych umożliwiających sądowi rejestrowemu egzekwowanie obowiązków rejestrowych oraz skutków wadliwych wpisów do rejestru. Wynikiem badań prowadzonych w odniesieniu do wskazanej wyżej problematyki są m.in. publikacje poświęcone zarówno całościowo problematyce dotyczącej Krajowego Rejestru Sądowego, jak też zagadnieniom szczegółowym. Do pierwszej grupy należą opracowania o charakterze komentarzy: „*Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym*”, w: S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. V, wyd. 1, Warszawa 2004; wyd. 2, Warszawa 2008 (seria: Duże Komentarze Becka), a także: „*Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz*”, Warszawa 2009 (seria: Komentarze Becka), stanowiący istotne rozszerzenie komentarza do przepisów ustawy o KRS zamieszczonego w wyżej powołanym tomie V Komentarza do Kodeksu spółek handlowych. W ramach zaś drugiej grupy opracowań o tematyce dotyczącej rejestru sądowego chciałabym wskazać artykuł pt. „*Dane niedopuszczalne w Krajowym Rejestrze Sądowym*” (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2008, nr 5) oraz publikację o charakterze popularyzatorskim pt. „*Jak zmieniono przepisy ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym ważne dla przedsiębiorców*” (Tygodnik Prawa Gospodarczego, dodatek do Gazety Prawnej 2007, nr 36).

2. W opracowaniach tych omawiam poszczególne rozwiązania zamieszczone w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w przepisach rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy, dokonuję jednocześnie ich krytycznej oceny z punktu widzenia zarówno bezpieczeństwa obrotu, jak też interesów podmiotów rejestrowych oraz innych osób zainteresowanych (jak członkowie organów osób prawnych, uczestnicy spółek handlowych). Względem na te kryteria wpłynął na proponowaną wykładnię przepisów, uzasadniając w niektórych przypadkach pewne propozycje *de lege ferenda*. Dotyczy to m.in. zakresu stosowania przez sąd rejestrowy kompetencji do wykreślenia z urzędu zamieszczonych w rejestrze „danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa”, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS (zob. zwłaszcza artykuł pt. „*Dane niedopuszczalne w Krajowym Rejestrze Sądowym*”, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2008, nr 5), zakresu kognicji sądu rejestrowego do badania wniosków o wpis, a zwłaszcza dokumentów będących podstawą wpisu do rejestru (m.in. uchwał organów stanowiących spółek kapitałowych), na podstawie art. 23 ustawy o KRS (zob. komentarz do art. 23 ustawy o KRS w: „*Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz*”, Warszawa 2009, s. 247 i nast.), kompetencji kuratora ustanowionego przez sąd rejestrowy w trybie art. 26 ustawy o KRS do „niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz

osoby prawnej” (zob. komentarz do art. 26 i nast. ustawy do KRS, w: „*Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz*”, Warszawa 2009 s. 288 i nast.), czy też problemu braku legitymacji wspólników oraz członków zarządu spółki kapitałowej, którzy zostali odwołani lub złożyli rezygnację, do zgłoszenia wniosku o wpis lub wykreślenie z rejestru danych ich dotyczących (moje stanowisko w tej kwestii przedstawiłam m.in. w czasie konferencji pt. „System rejestracji przedsiębiorców w Polsce na tle prawno-porównawczym – doświadczenia i perspektywy”, zob. sprawozdanie z tej konferencji opublikowane w „*Palestrze*” 2012, nr 7-8).

3. W ramach badań tematyki dotyczącej rejestru sądowego oraz postępowania rejestrowego szczególną uwagę poświęciłam zagadnieniom i problemom prawnym, jakie rodzą się na styku prawa spółek handlowych oraz regulacji rejestru sądowego, w związku z wpisem do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego spółek handlowych oraz zmiany danych dotyczących tych spółek, podlegających ujawnieniu w rejestrze. Wyniki tych badań, w tym ocenę obowiązującej regulacji oraz wnioski, zamieściłam we wskazanych wyżej komentarzach i artykułach oraz omówiłam w toku moich wystąpień w dyskusjach naukowych, m.in. w czasie konferencji nt. „Aktualne problemy prawa handlowego, w szczególności prawa spółek handlowych, na tle najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego” (dyskusja panelowa z udziałem twórców Kodeksu spółek handlowych Prof. Prof.: S. Sołtysińskiego, A. Szajkowskiego, A. Szumańskiego, a także Prof. J. Szwaji, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa, 13 listopada 2007 r.; zob. sprawozdanie z tej konferencji w *Monitorze Prawniczym* z 2008, nr 3, s. 1-14, dodatek), jak również podczas wspomnianej konferencji nt. „Systemu rejestracji przedsiębiorców w Polsce na tle prawno-porównawczym – doświadczenia i perspektywy”, zorganizowanej przez Katedrę Prawa Handlowego WPAiPr. Kan. KUL, która odbyła się 19 kwietnia 2012 r. w Lublinie.

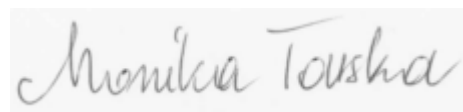
Ad. 4) Problematyka prawna własności przemysłowej, w tym zagadnienia systemów ochrony prawno-autorskiej i quasi prawno-patentowej wzorów przemysłowych

Badania w zakresie ochrony prawnej przedmiotów własności przemysłowej, głównie wzorów przemysłowych, podjęłam w ostatnim okresie mojej pracy naukowej. Ponieważ innowacje techniczne (wynałazki, wzory użytkowe, topografie układów scalonych), a także wzory przemysłowe (oraz znaki towarowe i oznaczenia geograficzne) stanowią niematerialne dobra prawne, do których prawa wchodzi w skład przedsiębiorstwa, a których wartość z reguły istotnie wpływa na pozycję rynkową i szanse rozwojowe organizacji gospodarczej, uważam za celowe głębsze poznanie tej dyscypliny naukowej, stanowiącej ważną część prawa handlowego. W tym zakresie interesują mnie szczególnie zagadnienia dotyczące

przyjętych systemów ochrony prawnej wzorów przemysłowych – systemu ochrony prawno-autorskiej oraz systemu ochrony *quasi* prawno-patentowej, także ze względu na powstające w nauce prawa i praktyce gospodarczej rozbieżności dotyczące obowiązującego stanu prawnego oraz kwestie charakteru ontologicznego, jak też istoty prawnej wzoru przemysłowego.

3. Obecne plany naukowe

Plany mojej dalszej pracy badawczej związane są z dotychczas obranymi kierunkami badań naukowych na wskazanych wyżej polach zainteresowań, w tym w ostatnim czasie – z problematyką prawną ochrony własności przemysłowej, w szczególności zagadnieniami systemów ochrony prawno-autorskiej i *quasi* prawno-patentowej wzorów przemysłowych. Zamierzam także poświęcić szczególną uwagę węzłowym zagadnieniom cywilnoprawnym prawa handlowego, zwłaszcza prawa spółek handlowych. Uważam, że dążenie do pełniejszej synchronizacji Kodeksu cywilnego i Kodeksu spółek handlowych, a także Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu spółek handlowych, czyli (klasycznego) prawa cywilnego z prawem spółek handlowych, jest zadaniem badawczym, które warto podjąć nie tylko dla zapewnienia lepszej spójności instytucji szeroko pojętego prawa cywilnego, lecz także dlatego, że niesprzeczność i koherentność prawa służy interesom adresatów regulacji prawno-handlowych, tj. przedsiębiorców i innych uczestników obrotu gospodarczego, umożliwiając im optymalne wykorzystanie w praktyce przyjętych rozwiązań legislacyjnych.

dr Monika Tarska